Dolynskiy Ie. V.

orcid.org/0000-0003-4074-4648

CHALLENGES OF THE PANDEMIC: COMPUTERIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS

The article analyzes the computerization of the educational process of professional training of future translators as challenges of a pandemic. The urgency of computerization of the educational process of professional training of future translators in the context of the impact of COVID-19 on Ukrainian higher education and the use of blended and online learning today is undeniable. The use of information and communication technologies in the training of future foreign philologists and translators (e-mail, social networks, Internet blogs, online dictionaries and translators, foreign language learning services, etc.) is considered.

During the pandemic, online education was a pedagogical breakthrough in the modern approach to teaching and learning in higher education. This is training in Zoom, virtual approaches, webinars. The pandemic reviewed the basics of online learning in education, updated the existing resources of higher education institutions, conducting online learning through virtual classrooms and other online resources. It is important for a future translator to be able to use ICT in their professional activities and use them appropriately and in a timely manner. Internet resources contribute to the intensification and modernization of the content of translation training. The main tool of the future translator is an electronic dictionary. Machine translation programs are considered. In the professional training of future translators, attention is paid to educational Internet resources

At Khmelnytsky National University, the modular environment is an additional modern means of communication between the teacher and the group during the implementation of educational activities. The Moodle environment provides an opportunity to organize the work of future translators.

The effectiveness and intensification of professional training of future translators is achieved through the active use of computer technology and information technology using various methods and techniques of organizing educational activities.

Key words: pandemic, computerization of educational process, professional training, future translators.

Дата надходження статті: 15.01.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Галус О. М.

УДК 378.147:373.011.3-051:78

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi48.211>

Жукова О. А.*,

orcid.org/0000-0003-2293-5715

УМОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ З КИТАЮ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті висвітлено педагогічні умови, завдяки яким можливе формування міжкультурної компетентності майбутніх педагогів-музикантів з Китаю в системі вітчизняної професійної підготовки (подолання бар'єрів міжкультурної комунікації; реалізація ідей міжкультурного розвитку в освітньому процесі закладів вищої освіти; різноманітність ролевих позицій педагога; занурення студентів-іноземців у позааудиторну діяльність).

У статті зроблено акцент на змісті бар'єрів міжкультурної комунікації, до складу яких віднесено: мовний, комунікативний, культурний, академічної успішності, психологічний. Наявність мовного і комунікативного бар'єрів викликана повним або частковим незнанням української мови з боку студентів з Китаю, а також низьким рівнем володіння англійською мовою з боку науково-педагогічних працівників в Україні.

*© Жукова О. А.

Існування культурних бар'єрів обумовлено різницею у світогляді через патерни, сформовані відповідно до суспільних норм і традицій своєї країни.

Заявлено, що процес формування міжкультурної компетентності буде більш ефективним в умовах занурення студентів не тільки в систему аудиторної, а й позааудиторної роботи шляхом відвідування виставок, кінотеатрів, музеїв, фестивалів, спікінг-клубів, майстер-класів з різних напрямків професійного розвитку, а також спілкування з видатними представниками професійного співтовариства музикантів. Відзначено, що в умовах стигматизації низки професій в Україні виконання педагогами рольових позицій (ментора, коуча, тьютора, фасилітатора, едвайзера) є, скоріш за все, бажаним ідеалом, а не реальністю. Отже, для здійснення викладачами функціональних обов'язків у контексті зазначених рольових позицій необхідні заходи, спрямовані на: підвищення їхнього рівня володіння іноземною мовою як мови викладання для студентів-музикантів з Китаю; вдосконалення навичок міжкультурної взаємодії шляхом більш глибокого вивчення традицій і культури цього народу; створення психологічно розкріпаченої атмосфери в системі аудиторної та позааудиторної роботи зі студентами-іноземцями.

Ключові слова: музична освіта, професійне співтовариство, програми навчальних дисциплін, бар'єри міжкультурної комунікації, рольовий репертуар педагога, умови особистісного і професійного розвитку студентів.

Постановка проблеми. В умовах глобалізаційних процесів сучасну освітню систему прийнято розглядати як єдиний організм. Він наділений як загальними характеристиками, що надають йому можливість бути частиною загальносвітових процесів, так і особливими, що дозволяють яскраво проявляти свою національну самобутність.

Розкрити своєрідність спадщини народу в конкретній галузі знання в умовах міжкультурної комунікації можливо через діалог культур. Особливе значення в цьому контексті відведено музичному мистецтву, завдяки якому відбувається формування естетичної культури людини. Його носіями серед дітей дошкільного та шкільного віку є педагоги-музиканти. Сформованість і розвиненість їхніх професійних якостей впливає на формування музичного смаку дітей, ставлення їх до історії, звичаїв і традицій, цінностей рідної культури та культури інших народів. Саме тому відповідна професійна підготовка має таке важливе значення. Її успішність забезпечується створенням необхідних умов для процесу формування міжкультурної компетентності у студентів – майбутніх педагогів-музикантів.

Аналіз досліджень. Проблемі формування професійних якостей майбутніх музикантів приділялась значна увага у працях зарубіжних авторів і вчених країн СНД. Дослідженню підлягали наступні аспекти: специфіка впливу музичного мистецтва на естетичні позиції особистості; особливості та своєрідність професії музиканта; культурно-гуманістичні основи і контекстуальні нюанси в побудові музикантом інтерпретаційної моделі твору; формування музично-виконавської компетентності у майбутніх педагогів-музикантів у період навчання у закладі вищої освіти, а також роль самостійної роботи у практиці підготовки їх до професійної діяльності; значення і роль сучасних технологій у професійній музичній освіті; музичне просвітництво, його форми і різноманітні аспекти організації просвітницької діяльності студентів-музикантів у системі професійної підготовки [2; 3; 14].

Усвідомлення того факту, що професійний розвиток музикантів як майбутніх викладачів відбувається в умовах глобалізації й інтернаціоналізації освіти, що мають певні наслідки для розвитку українського суспільства [1], дозволило виокремити актуальні для нашого дослідження праці, в яких висвітлюються особливості акумуляції іноземних студентів [16], їхньої адаптації до навчання в закладах вищої освіти взагалі [20; 23] та, зокрема, в навчальних установах України [7], формування в них міжетнічної толерантності у процесі навчання [15].

Важливими є теоретичні положення щодо аналізу тенденцій розвитку музичної освіти у Китаї [14], формування зазначеного виду компетентності та її складових у студентів у закладах вищої освіти цієї країни [11; 12; 13], підготовки китайських учителів на засадах використання нових педагогічних технологій [22; 24; 25].

Слід зазначити, що роботи педагогічного характеру в сфері дослідження умов, які дозволяють сформувати у майбутніх педагогів-музикантів міжкультурну компетентність у процесі їхньої професійної підготовки, представлені у вітчизняному дискурсі в малій кількості. Розуміння ролі і значення музичної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства, а також необхідності створення умов для формування міжкультурної компетентності у студентів-музикантів зумовило вибір нашої теми дослідження.

Метою статті є висвітлення педагогічних умов, завдяки яким можливе формування міжкультурної компетентності майбутніх педагогів-музикантів з Китаю в системі вітчизняної професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Однією з характеристик розвитку сучасного соціуму є полікультурність і усвідомлення необхідності оцінки його досягнень з позицій діалогу культур. Формування полікультурності відбувається на всіх етапах життя людини, однак, має найяскравіший прояв у студентському віці. В умовах інтернаціоналізації освіти, що передбачає інтеграцію міжнародного досвіду та академічну мобільність учасників освітнього процесу [20], навчання іноземних студентів відкриває для закладів вищої освіти безліч можливостей для культурного взаємообміну в сфері наукової і науково-педагогічної діяльності. У контексті реалізації різноманітних освітніх моделей (Erasmus, Lingua, Tempus) педагоги і студенти мають можливість ознайомитися з іншою культурою, а також набути досвіду взаємодії з її носіями у процесі професійної підготовки, сформувати і розвинути нові компетентності.

Процес організації навчання іноземних студентів, зокрема студентів із Китаю, у межах програм академічної мобільності передбачає створення комфортних для їхнього професійного зростання в Україні умов [7; 11]. Їх підґрунтям виступає достатній рівень сформованості у членів професійного співтовариства міжкультурної компетентності, складовими якої є міжетнічна толерантність [15], а також здатність до акультурації й міжкультурної адаптації [23]. Система педагогічних умов, зазначених нижче, згідно з нашими поглядами, буде сприяти її формуванню у студентів-майбутніх музикантів. До цих умов нами віднесені: подолання бар'єрів міжкультурної комунікації; реалізація ідей міжкультурного розвитку в освітньому процесі закладу вищої освіти; різноманітність ролевих позицій педагога; занурення іноземних здобувачів освіти у позааудиторну діяльність.

1. Подолання бар'єрів міжкультурної комунікації.

Міжкультурна комунікація є способом взаємодії між представниками різних культур. Її здійснення пов'язане із попередженням певних утруднень, що виникають на підставі розбіжностей у розумінні й усвідомленні особливостей культури того чи іншого народу. Знання природи цих перешкод, а також факторів та умов, що впливають на їх формування, надає суттєву допомогу у процесі їх подолання.

Аналіз сучасних джерел [10; 20; 23 та ін.] дав змогу виявити бар'єри, які виникають у процесі міжкультурної взаємодії: мовні, що репрезентують розбіжності у граматиці, фонетиці, побудові речень; комунікативні, що виникають на підґрунті культурних особливостей у стилях спілкування, декодування мови, різноманітних контекстів спілкування; культурні, що віддзеркалюють самотність і своєрідність культури й виявляються у поведінкових паттернах, свідомості, ціннісних орієнтаціях; соціокультурні, наявність яких обумовлена індивідуально-психологічними особливостями людини та її статусно-позиційно-ролевим репертуаром; психологічні, що є відображенням відмінностей сприйняття, оцінки й аналізу іншої культури крізь призму сформованих стереотипів, етнічних упереджень.

На підґрунті згаданих перешкод, зазвичай, виникають утруднення, що постають у процесі здійснення здобувачами освіти певних видів діяльності в освітньому процесі навчальних установ [4; 9]: сенсових, особистісних, гносеологічних, організаційних, змісту та форм навчання й виховання, відсутності конгруентності. Наявність усіх перерахованих вище бар'єрів, у свою чергу, має значний вплив на академічну успішність студентів-іноземців, навчання яких відбувається в руслі як позитивних, так і негативних для розвитку українського суспільства змін: політичних, економічних, соціальних [1].

Підготовка студентів – майбутніх музикантів – представників інших культур, які пов'язують свою діяльність із виконанням функцій учителя/педагога, здійснюється в умовах стигматизації професій в українському соціумі, за якою певні якості накладаються на людину або групу людей. За ознакою приналежності до певної професійної спільноти, що визначає ставлення до світу, формує характерне світосприйняття, окреслює ракурс можливих дій у майбутніх фахівців, професія педагога розглядається в системі відносин людина/людина, а музиканта в системі – людина/художній образ [13]. Ці типи професій викликають певні соціальні очікування та передбачають низку вимог, що висувуються до діяльності сучасного викладача. Серед них: широкий культурний світогляд, загальна ерудиція, психологічна підготовка, володіння методикою викладання дисципліни на підґрунті використання сучасних педагогічних технологій, майстерність і такт тощо.

Слід зазначити, що перед студентами-іноземцями постає багато завдань, пов'язаних із усвідомленням негативно маркованих стереотипів, що є відображенням кризи в українському суспільстві, і необхідністю опановувати основами викладацької діяльності. Подолання зазначених перешкод студентами-музикантами під час здобуття професійної освіти сприятиме становленню їхньої професійної ідентичності, подальшому розвитку й саморозвитку через мобілізацію особистісних ресурсів, чітку вибудову траєкторії освітньої діяльності, складання індивідуальної програми навчання, паритетну взаємодію з викладачем.

2. Реалізація ідей міжкультурного розвитку в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Розвиток національних систем освіти на сучасному етапі обумовлено процесами глобалізації та інтеграції. Еволюція музичної освіти також перебуває у площині зазначених процесів. Вона отримує своє відображення в програмах навчальних дисциплін для майбутніх педагогів-музикантів за спеціальностями 014 середня освіта «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) й другого (магістерського) рівнів та спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Ці дисципліни покликані сформувати у студентів-музикантів низку здібностей: аналізувати напрями міжнародного співробітництва у сфері культури взагалі і тенденції розвитку музичного мистецтва в Україні зокрема; викладати і давати характеристику музично-естетичним теоріям; вибудовувати траєкторію своєї майбутньої діяльності на основі досягнень і досвіду попередніх поколінь у цій галузі.

Аналіз програм показав, що основою вивчення дисциплін є знання майбутніх музикантів про особливості емоційно-образного виконання, художньої інтерпретації музичного твору, володіння концертмейстерськими техніками.

Вивчення зазначених дисциплін розширює горизонти пізнання студентів і формує у них розуміння необхідності керуватися у своїй майбутній професійній діяльності цінностями культури, принципами співпраці та толерантності на основі чітких уявлень про: нормативні документи, що регламентують діяльність у сфері музичної культури; цілі, завдання, етапи розвитку, форми і принципи міжнародного співробітництва в цій галузі культури; різнобічного аналізу моделей музичної освіти за кордоном; сучасні тенденції розвитку музичної освіти в Україні та за її межами.

Сформовані студентами в процесі професійної підготовки навички можуть стати основою для розробки ними своїх власних програм, побудованих із урахуванням вітчизняного досвіду і досягнень зарубіжної культури й націлених на навчання музики молоді, а також підготовку вчителів у цій сфері мистецтва.

У контексті зазначеного звертають на себе увагу деякі аспекти підготовки педагогічних кадрів у Китаї, а саме націленість на інтеграцію в навчальні програми підготовки майбутніх фахівців сучасних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних (ІКТ) [22]. Серед різних шляхів їх упровадження: єдині для усіх здобувачів освіти курси щодо використання ІКТ, міні-майстерні, а також акти моделювання використання їх у поєднанні з іншими педагогічними технологіями. ІКТ застосовуються в процесі викладання англійської мови як мови науки в умовах сучасного світу [24], а також відкривають широкі можливості для майбутніх педагогів у площині їхньої самоосвіти [25].

Отже, на підґрунті аналізу загальних тенденцій розвитку музичної освіти у цій країні [14], а також аналізу праць сучасних китайських дослідників [2], можна зробити висновок про те, що на сучасному етапі професійної підготовки приділяється значна увага застосуванню музично-комп'ютерних технологій у процесі формування у майбутніх музикантів необхідних професійних навичок.

3. Різноманітність рольових позицій педагога.

Різноманітність спектра рольових позицій педагога (ментора, коуча, тьютора, фасилітатора, едвайзера) визначається контекстом професійної підготовки студентів-музикантів, що має специфічний характер. Так, функціональний набір позицій ментора та едвайзера більшою мірою характеризує систему формальної освіти, а коучинг, тьюторство і фасилітація – неформального [8]. Чітких кордонів між семантичними полями цих ролей на сьогоднішній день не існує, однак, занурення педагога в кожную з них визначається цілями і завданнями освітнього процесу.

Функціональний спектр дій педагога, який виконує функції ментора, досить широкий [18]. Він обумовлений застосуванням тієї або іншої моделі менторства [19], що може бути використана у процесі формування у студентів міжкультурної компетентності: компетентнісна модель, модель навчання, модель культиватора, модель просвітителя, модель психолога, модель розвитку, рефлексивна модель, модель спонсора тощо.

У контексті формування міжкультурної компетентності серед функціональних обов'язків педагога-коуча звертає на себе увагу вивчення «карти світу» студента-майбутнього музиканта як своєрідного маршруту його просування по лінії набуття ним необхідних якостей.

Сутність індивідуального і групового коучингу полягає в отриманні важливої для викладача інформації про запити, потреби, цілі, завдання, які ставить перед собою здобувач освіти у процесі спілкування в полікультурному просторі. Педагог на основі аналізу отриманих даних, а також опори на сформовані у студентів навички, сумісно з ними визначає можливі вектори їх розвитку, прораховує ризики і обмеження, що можуть негативно вплинути на кінцевий бажаний результат. Складені програми активізації ресурсів і потенціалу студентів «працюють» паралельно з вивченням матеріалу навчальних дисциплін [17; 25].

Спектр функціональних позицій педагога-коуча перебуває в тісному взаємозв'язку з позиціями едвайзера, основне завдання якого полягає у формуванні індивідуальної траєкторії розвитку студента шляхом складання і проходження завдань, передбачених індивідуальним навчальним планом [25]. Виконуючи функції академічного наставника студента, який навчається музичному мистецтву і різноманітним аспектам його викладання, едвайзер бере участь у процесі підготовки необхідних для майбутнього музиканта матеріалів, розробок, джерел інформації, які будуть сприяти освоєнню здобувачем освіти змісту навчальної дисципліни.

Функції педагога як тьютора у процесі формування міжкультурної компетентності студентів-музикантів детерміновані основним завданням тьютора: поєднання академічних ідеалів і знань в галузі музичного мистецтва зі змістом життя студента. У ролі тьюторів можуть виступати й самі студенти, займаючись питаннями, пов'язаними із взаємонавчанням, репетиторством, консультуванням, наданням

допомоги і наставництва для подальшого моделювання діяльності своїх однокурсників [21].

Завдання педагога-фасилітатора полягає в полегшенні процесів, що супроводжують різні види діяльності здобувачів освіти [25]. Основою виконання цієї рольової позиції з метою формування міжкультурної компетентності у студентів-музикантів має бути спрямованість викладача на застосування ним таких освітніх методик, використання яких сприятиме розкриттю особистісних якостей здобувачів освіти в групі або колективі у психологічно розкріпаченій атмосфері.

Все вищезазначене дає підстави стверджувати, що різноманітність рольових позицій науково-педагогічних працівників та пов'язаних з цими позиціями функціональних обов'язків розширює межі й можливості формування міжкультурної компетентності у здобувачів вищої освіти з Китаю.

4. Занурення студентів-іноземців у позааудиторну діяльність.

У системі позааудиторної роботи серед заходів, що сприяють формуванню міжкультурної компетентності, звертають на себе увагу наступні: освітній туризм; тижні культури і проєктні тижні, присвячені історії та традиціям тієї або іншої країни; фестивалі та відвідування музеїв у площині державної та приватної ініціатив; організація комунікації з ученими, які представляють конкретну галузь знання. Такі ж заходи є складовою навчально-виховної роботи і в китайських закладах вищої освіти [12; 13; 24].

Освітній туризм передбачає широкий спектр послуг: поїздки з метою вивчення та вдосконалення студентами рівня володіння іноземною мовою (китайською, українською, англійською); літні школи, участь у роботі яких сприяє більш глибокому вивченню загального й особливого в освітніх системах Китаю та України; наукові стажування в різних організаціях, робота яких спрямована на музичне просвітництво; активна і пасивна участь у роботі симпозіумів, конгресів, конференцій, семінарів із метою ознайомлення учасників із досягненнями та досвідом, накопиченими у теорії і практиці музичної освіти; екскурсії різними містами України та Китаю, що передбачають підвищення рівня загальнокультурної підготовки студентів, а також формування у них стійкого інтересу до процесу пізнання традицій двох країн.

Тижні культури, націлені на проведення різних просвітницьких заходів, потенціал яких може виступати як ефективний засіб самовираження майбутнього педагога-музиканта.

У контексті зазначеного формату культурної взаємодії особливої актуальності набуває організація проєктних тижнів, що дозволяють ознайомити з культурною спадщиною країни та її музичним мистецтвом досить велику кількість зацікавлених у пізнанні нового учасників освітнього процесу. В контексті їх проведення студентам надається можливість вибирати з різних напрямків (наприклад, соціальна взаємодія, візуалізація, організація простору) якесь одне, а потім представити результат своєї роботи у вигляді інсталяції, вистави, перформансу, веб-квесту.

Проведення фестивалів та відвідування музеїв здійснюється в Україні у межах державної та приватної ініціатив. Своє втілення воно отримує у вигляді різних проєктів на рівні діяльності державних установ і людей, наділених творчим талантом. У великих і малих містах та селах вони здійснюють свої творчі плани щодо популяризації різних видів мистецтва. У складних умовах сьогодення Верховною Радою було прийнято Закон (липень 2020) на підтримку сфери культури та креативних індустрій [5]. У межах дії цього Закону в умовах пандемії у 25 містах нашої країни був проведений «Стоп культурний карантин», у площині якого музейний проєкт «І музика лунала ...» було представлено відразу в двох форматах: оф-лайн і он-лайн. За допомогою стрімів і презентації в прямому ефірі через Facebook Live, завдяки чому всі бажаючі могли познайомитися з творами класичної музики й сучасними творами в авторському виконанні [6].

Організація комунікації з ученими, які представляють конкретну галузь знань, являє собою важливу ланку в процесі формування міжкультурної компетентності у майбутніх педагогів-музикантів. У межах проведення вебінарів, майстер-класів за участю відомих фахівців у даній галузі знання, відвідування міжнародних культурних центрів, здійснюється процес міжкультурної взаємодії з представниками України та Китаю.

Висновки. Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки.

1. Глобалізаційні процеси в різних галузях діяльності людини привели до пошуку різноманітних засобів, способів і методів вирішення проблем, пов'язаних із соціокультурним розвитком, виявленням як загальних тенденцій і закономірностей процвітання тієї чи іншої культури, так і її специфічних рис.

2. Формування міжкультурної компетентності як феномена, що наділений сутнісними характеристиками, має певну структуру, проявляється в різноманітних формах взаємодії людини з соціумом і його членами на різних рівнях, є однією з ключових проблем освітньої галузі. Фундаментом цього виду компетентності є процеси прийняття, освоєння і побудови індивідом комунікації з представниками іншої культури на основі знань про її неповторність та самотність.

3. Розвиненість культурної свідомості, міжкультурна обізнаність, толерантність, здатність до оцінки феноменів культури, набуття позитивного досвіду та обмін ним у процесі взаємодії з представниками інших культур є тими необхідними здатностями, на підґрунті яких відбувається процес формування міжкультурної компетентності.

4. Достатній рівень сформованості міжкультурної компетентності можна забезпечити через створення необхідних умов, які сприятимуть встановленню гармонійних стосунків у площині взаємодії китайських здобувачів освіти – майбутніх педагогів-музикантів з українськими студентами та викладачами. До цих умов нами було віднесено: подолання бар'єрів міжкультурної комунікації; реалізація ідей міжкультурного розвитку в освітньому процесі закладу вищої освіти; різноманітність ролевих позицій педагога; занурення іноземних здобувачів освіти у позааудиторну діяльність. Їх дотримання у вищій школі сприятиме кращому розумінню учасниками освітнього процесу місії музики, своєї місії як музиканта, культивуванні просвітницької діяльності. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у вивченні результатів упровадження визначених педагогічних умов у освітній процес підготовки педагогів-музикантів.

Список використаних джерел:

1. Бурачек І. В., Кравчук К. М. Глобалізація вищої освіти та її наслідки для України. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 3 (81). С. 50–63.
2. Ван Ціхуей. Сучасні музично-комп'ютерні технології: суть, роль та значення в сучасній професійній музичній освіті. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2019. № 47. С. 9–16. DOI: 10.34142/23128046.2019.47.01.
3. Гейко Б. С. Музыкальное искусство как фактор формирования эстетической культуры человека. *Вестник ТГУ*. 1996. № 3–4. С. 93–97.
4. Глазкова І. Я. Теоретико-методичні засади формування у майбутніх учителів компетентності запобігання і подолання педагогічних бар'єрів у процесі професійної підготовки: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2013. 563 с.
5. Закон України: Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-20#Text>
6. Заславська І. Фестивалі, музеї, мистецькі ініціативи: якою є культура під час карантину (15.10.20). URL: <https://mistosite.org.ua/ru/articles/festyvali-muzei-mystetski-initsiatyvy-iako-iv-ku-kultura-pid-chas-karantynu>
7. Сін Чжефу. Педагогічна підтримка адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. Старобільськ, 2015. 20 с.

8. Соколова Е. И. Анализ терминологического ряда «Коуч», «Ментор», «Тьютор», «Фасилитатор», «Эдвайзер» в контексте непрерывного образования. *Непрерывное образование: XXI век*. 2013. №. 4. С. 124–135.
9. Социокультурные барьеры модернизации высшей школы Украины: коллективная монография / под ред. В. С. Бакирова. Харьков: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2015. 424 с.
10. Ху Жунсі. Соціокультурні особливості адаптації китайських студентів до навчання в університетах України. *Вісник [Дніпропетр. ун-ту імені Альфреда Нобеля]. Серія «Педагогіка і психологія»*. Дніпропетровськ, 2013. Вип. № 1 (5). С. 36–41.
11. Ху Циин. Формирование этноэстетической культуры студентов в воспитательном пространстве университетов КНР: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Харьков, 2015. 202 с.
12. Чжан Ювень. Особливості формування полікультурної компетентності студентів в освітньому середовищі китайського університету. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. Луганськ, 2018. Випуск № 8 (322). С. 165–170.
13. Чжан Ювень. Формування полікультурної компетентності студентів в університетах КНР: дис. ... д-ра філософії у галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2019. 211 с.
14. Чжоу Шэннань. Развитие общего музыкального образования в Китае (1950-2014 гг.): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Минск, 2018. 20 с.
15. Чирва Я. О. Формування міжетнічної толерантності в іноземних студентів класичних університетів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Харків – Луганськ, 2018. 253 с.
16. Штеймiller I. O. Науково-методичне забезпечення акультурації іноземних студентів класичного університету: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Харків, 2015. 249 с.
17. Abbasian G. R, Esmale M. K. Peer-Coaching, EFL Teacher's Professional Identity Development and Students' Academic Achievements. *Theory and Practice in Language Studies*. 2018. Vol. 8. No. 1. P. 150–163, January 2018 DOI: <http://dx.doi.org/10.17507/tpls.0801.19>
18. Ali Z. B. M., Wahi W., & Yamat H. A Review of Teacher Coaching and Mentoring Approach. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2018. 8(8). P. 504–524. DOI: 10.6007/IJARBS/v8-i8/4609.
19. Atkinson M., Lord P., Mitchell H. Mentoring and coaching for professionals: a study of the research evidence. 2008. URL: <https://www.nfer.ac.uk/media/2003/mcm01.pdf>
20. Beech E. S. Adapting to change in the higher education system: international student mobility as a migration industry. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 2018. Vol. 44 (4). P. 610–625.
21. Derrick D. Engaging Students as Tutors, Trainers, and Leaders. 2018. URL: https://swsu.ru/sbornik-statey/pdf/53-2_4_derrick.pdf.
22. Fu Wei. ICT Integration in Chinese Basic Education System: From the Teaching and Learning Perspective. *Zhejiang Shuren University Review*. 2018. N 176. P. 17–22.
23. Giovanni R. P. Sadewo, Emiko S. Kashima, Colin Gallagher. International Students' Cross-Cultural Adjustment: Social Selection or Social Influence? *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 2020. Vol 51. Is. 6. P. 490–510. <https://doi.org/10.1177/0022022120930092>
24. Hu Zhiwen. & McGrave Ian. Innovation in higher education in China: are teachers ready to integrate ICT in English language teaching? *Technology, Pedagogy and Education*. 2011. N 20. 41–59.
25. Miao Fengchung. ICT Capacity standards for teachers in China. *ICT in Teacher Education: Case Studies from the Asia-Pacific Region*, Bangkok: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). 2007. P. 53–62.

Reference:

1. Burachek, I. V., & Kravchuk, K. M. (2017). Hlobalizatsiia vyshchoi osvity ta yii naslidky dlia Ukrainy [Globalization of higher education and its consequences for Ukraine]. *Visnyk ZhDTU*, 3 (81), 50–63 [in Ukrainian].
2. Qihui, W. (2019). Suchasni muzychno-kompiuterni tekhnolohii: sut, rol ta znachennia v suchasni profesiinii muzychnii osviti [Modern music and computer technologies: essence, role and significance in modern professional music education]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 47, 9–16. Doi: 10.34142/23128046.2019.47.01 [in Ukrainian].
3. Geiko, B. S. (1996). Muzykalnoe iskusstvo kak faktor formirovaniia esteticheskoi kultury cheloveka [Musical art as a factor in the formation of human aesthetic culture]. *Vestnik TGU*, 3–4, 93–97 [in Russian].

4. Hlaskova, I. Ya. (2013). *Teoretyko-metodychni zasady formuvannia u maibutnikh uchyteliv kompetentnosti zapobihannia i podolannia pedahohichnykh barieriv u protsesi profesiinoi pidhotovky* [Theoretical and methodological principles of formation of future teachers' competence to prevent and overcome pedagogical barriers in the process of professional training]. (Doctor's thesis). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning State Support of Culture, Creative Industries, Tourism, Small and Medium Enterprises Due to the Restrictive Measures Related to the Spread of Coronavirus Disease (COVID-19). (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-20#Text> [in Ukrainian].
6. Zaslavska, I. (2020). Festyvali, muzei, mystetski initsiatyvy: yakoiu ye kultura pid chas karantynu [Festivals, museums, art initiatives: what is the culture during quarantine]. Retrieved from <https://mistosite.org.ua/ru/articles/festyvali-muzei-mystetski-initsiatyvy-iakoiu-ie-kultura-pid-chas-karantynu> [in Ukrainian].
7. Chzhifu, Sin. (2015). *Pedahohichna pidtrymka adaptatsii inozemnykh studentiv do navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy* [Pedagogical support of adaptation of foreign students to study in higher educational institutions of Ukraine]. (Extended abstract of candidate's thesis). Starobilsk [in Ukrainian].
8. Sokolova, E. I. (2013). Analiz terminologicheskogo riada «Kouch», «Mentor», «Tiutor», «Fasilitator», «Edvaizer» v kontekste nepreryvnogo obrazovaniia [Analysis of the terminological series "Coach", "Mentor", "Tutor", "Facilitator", "Advisor" in the context of lifelong education]. *Nepreryvnoe obrazovanie: XXI vek*, 4, 124–135 [in Russian].
9. Bakirova, V. S. (Ed.). (2015). *Sotciokulturnye barery modernizatsii vysshei shkoly Ukrainy* [Socio-cultural barriers to modernization of higher education in Ukraine]. Kharkov: KhNU imeni V. N. Karazina [in Russian].
10. Hu, R. (2013). Sotsiokulturni osoblyvosti adaptatsii kytaiskykh studentiv do navchannia v universytetakh Ukrainy [Socio-cultural features of adaptation of Chinese students to study at Ukrainian universities]. *Visnyk Dnipropetr. un-tu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykholohiia»*, 1 (5), 36–41 [in Ukrainian].
11. Hu, Qiyng. (2015). *Formirovanie etnoesteticheskoi kultury studentov v vospitatelnom prostranstve universitetov KNR* [Formation of students' ethno-aesthetic culture in the educational space of universities in the People's Republic of China (PRC)]. (Candidate's thesis). Kharkov [in Russian].
12. Zhang, Youwen. (2018). Osoblyvosti formuvannia polikulturnoi kompetentnosti studentiv v osvitnomu seredovyshchi kytaiskoho universytetu [Features of formation of students' multicultural competence in the educational environment of the Chinese university]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia: Pedahohichni nauky*, 8 (322), 165–170 [in Ukrainian].
13. Zhang, Youwen. (2019). *Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti studentiv v universytetakh KNR* [Formation of students' multicultural competence in Chinese universities in the People's Republic of China (PRC)]. (Candidate's thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
14. Zhou, Shengnan. (2018). *Razvitie obshchego muzykalnogo obrazovaniia v Kitae (1950-2014 gg.)* [Development of general music education in China (1950-2014)]. (Extended abstract of candidate's thesis). Minsk [in Russian].
15. Chyrva, Ya. O. (2018). *Formuvannia mizhetnichnoi tolerantnosti v inozemnykh studentiv klasychnykh universytetiv* [Formation of interethnic tolerance in foreign students of classical universities]. (Candidate's thesis). Kharkiv – Luhansk [in Ukrainian].
16. Shteimiller, I. O. (2015). *Naukovo-metodychne zabezpechennia akulturatsii inozemnykh studentiv klasychnoho universytetu* [Scientific and methodological support of foreign students' acculturation of the classical university]. (Candidate's thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
17. Abbasian, G. R, & Esmale, M. K. (2018). Peer-Coaching, EFL. Teacher's Professional Identity Development and Students' Academic Achievements. *Theory and Practice in Language Studies*, 8, 150–163. Doi: <http://dx.doi.org/10.17507/tpls.0801.19> [in English].
18. Ali, Z. B. M., Wahi, W., & Yamat, H. (2018). A Review of Teacher Coaching and Mentoring Approach. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8 (8), 504–524. Doi: 10.6007/IJARBS/v8-i8/4609 [in English].
19. Atkinson, M., Lord, P., & Mitchell, H. (2008). *Mentoring and coaching for professionals: a study of the research evidence*. Retrieved from <https://www.nfer.ac.uk/media/2003/mcm01.pdf> [in English].

20. Beech, E. S. (2018). Adapting to change in the higher education system: international student mobility as a migration industry. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44 (4), 610–625 [in English].
21. Derrick, D. (2015). Engaging students as tutors, trainers, and leaders. Retrieved from https://swsu.ru/sbornik-statey/pdf/53-2_4_derrick.pdf [in English].
22. Wei, Fu. (2017). ICT Integration in Chinese basic education system: from the teaching and learning perspective. *Zhejiang Shuren University Review*, 176, 17–22 [in English].
23. Giovanni, R. P. Sadewo, Emiko S. Kashima, & Gallagher, C. (2020). International students' cross-cultural adjustment: social selection or social influence? *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 51 (6), 490–510. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/0022022120930092> [in English].
24. Zhiwen, Hu & McGrave, Ian (2011). Innovation in higher education in China: are teachers ready to integrate ICT in English language teaching? *Technology, Pedagogy and Education*, 20, 41–59 [in English].
25. Fengchung, M. (2007). ICT capacity standards for teachers in China. *ICT in Teacher Education: Case Studies from the Asia-Pacific Region*, 53–62 [in English].

Zhukova O. A.,

orcid.org/0000-0001-9724-9598

CONDITIONS FOR THE FORMATION OF CROSS-CULTURAL COMPETENCES OF MUSICIAN STUDENTS FROM CHINA IN THE HIGHER SCHOOL OF UKRAINE

The objective this article is to describe pedagogical conditions that make it possible to form intercultural competences of future music teachers from China in the system of domestic professional training (overcoming the barriers of intercultural communication; implementing the ideas of intercultural development in the educational process of a higher education institution; variety of role positions of the teacher, and the inclusion of foreign students into extracurricular activities).

The article focuses on the fact that among the barriers to intercultural communication, the leading place is occupied by language and communication barriers. They allow other difficulties to arise: the cultural ones, the academic, and the psychological. The language and communication barriers stem from the fact that students from China by and large do not speak the Ukrainian language, while science and education workers in the Ukraine have a low level of proficiency in the English language. The existence of cultural barriers is due to differences in world views via patterns formed in accordance with social norms and traditions of their country.

The article emphasizes that the process of forming intercultural competence will be more effective when students start getting involved not only in classroom activities, but also in extracurricular work by visiting exhibitions, cinemas, museums, festivals, speech clubs, master classes in various areas of professional development, as well as by interacting with prominent figures from the professional music community.

The article also stresses that in the conditions of stigmatization of a number of professions in the Ukraine, performance by teachers of role positions such as the mentor, the coach, the tutor, the facilitator, and the advisor is more of a desirable objective than the reality. Therefore, in order for teachers to perform their responsibilities under these role positions, teachers should do the following: increase their level of proficiency in the language of instruction for music students from China; improve skills of intercultural interaction through a deeper study of traditions and culture of Chinese students; and create a psychologically relaxing atmosphere during classroom and extracurricular work with foreign students.

Key words: music education, professional community, programs of academic disciplines, barriers to intercultural communication, roles of the teacher, conditions of personal and professional development of students.

Дата надходження статті: 13.01 2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Жерновникова О. А.